

p o z n á m k y

Zemřel prof. Rostohar

V slovenském městě Kráku v Jugoslávii zemřel PhDr. Mihajlo R o s t o h a r, bývalý profesor psychologie na universitách v Brně (ČSR) a v Lublani. Narodil se 30.7.1878 v Bregách, v tehdejší Krajině, studoval filosofii na universitě ve Vídni a psychologii u profesora Wundta v Lipsku. Tam se datují začátky jeho vědecké dráhy v oboru psychologie. Z Lipska odešel do Prahy k T. G. Masarykovi, tehdy profesorovi filosofie, který ho r. 1910 habilitoval. Již jako docent pražské university vzbudil pozornost vědecké veřejnosti založením Psychologické laboratoře — vědeckého ústavu pro experimentální psychologii. Byl to tehdy jediný ústav svého druhu v českých zemích.

Po první světové válce byl dr. Rostohar jedním z hlavních inspirátorů založení university v Lublani, při jejímž vzniku spolupracoval. V Lublani však nezástl. Byl povolán prezidentem Masarykem do Československa jako profesor psychologie na nově založenou universitu v Brně. Tam pokračoval v započaté vědecké činnosti, založil Psychologický institut, v jehož čele stál až do začátku 2. světové války, napsal a vydal řadu knih a odborných pojednání, redigoval odborné časopisy. Z jeho hlavních prací nutno vzpomenout *Úvod do vědeckého myšlení*, *Teorii hypotetického soudu*, *Psychologické základy počátečního čtení*, *Vývoj představy*, *Vita a myšlenka*. Jeho činnost universitního profesora byla násilně přerušena okupací Československa a uzavřením vysokých škol. Profesor Rostohar však pracoval dál. Jeho aktivita se obrátila na ilegální boj proti okupantům. Začátkem roku 1942 mu hrozilo zatčení. Tajně uprchl do Jugoslávie, tehdy již obsazené nacisty, byl tam však zatčen, postaven před soud a odsouzen k smrti. Podařilo se mu uprchnout do hor, kde se přidružil k otevřenému boji proti nacistům — k partyzánům. Jako major velal až do konce války samostatné jugoslávské partyzánské jednotce. Tehdy mu bylo 64 let.

Po válce se vrátil do Československa a ujal se znovu katedry psychologie v Brně. Z jeho popudu vznikla v r. 1946 Vysoká škola sociální, jejímž byl rektorem. Ne však na dlouho. O dva roky později, v době, kdy vyvrcholil spor moskevské Kominformy s Jugoslávií, odmítl se protestním prohlášením odvíjet země, v níž se narodil, a národa, z něhož vyšel, a raději podruhé uprchl z Československa.

Imned po příchodu do Jugoslávie mu byla nabídnuta profesura psychologie na universitě v Lublani, na níž přednášel až do r. 1960. Nejen v Lublani, ale i později a až do konce svého života, zůstal činným ve vědeckém i veřejném životě. Z tohoto období pocházejí — mimo drobnější práce časopisecké — jeho souhrnná díla: *Základy obecné psychologie* a *Úvod do sociální psychologie* (obě vyšly slovensky). Spis o psychologii dětí předškolního věku zůstal již nedokončen. Práci přerušila nemoc a smrt 5. srpna 1966, týden poté, co oslavil své 88. narozeniny.

V osobě profesora dr. Rostohara, nositele vysokých vyznamenání za vědeckou práci, ztratila jugoslávská a česká psychologie jednoho z předních badatelů evropského formátu, průkopníka nových, pokrokových metod; jugoslávské národy pak věrného syna a neunavného bojovníka za demokratickou a humanitní politickosociální orientaci.

Jiří Smolej

Komu se více odpouští

Jak to, že » v nebi je větší radost nad jedním hříšníkem, který se dal na pokání, než nad devětašedesáti spravedlivými «? — Z. P.

Vezměme to na začátku z tohoto konce: Kdo má být Pánu Bohu vděčnější? Člověk nevinný, nebo kající? Ten, komu Boží dobrota uchovála čistou duši, nebo ten, kdo milost posvěcujej ztratil vlastní vinou, ale znovu ji od Pána získal? Kdo z těch dvou dostal větší milost?

Dvojmým způsobem je to možno posuzovat. Zcela jistě *dar větší* a déle trvající dává Bůh nevinnému. Je to přece projev velké Boží přiznání, když si někdo uchová duši úplně čistou od těžkého hříchu. Zůstanou mu tak všechny zásluhy, které za celý ten čas vyzískal; v duchovním životě může stále postupovat, když jeho duchovní růst nebyl násilně přerván ztrátou milosti, vlitých ctností a darů Ducha svatého. Zůstávají mu stále a rostou i všechny ctnosti získané, protože žádným vážnějším hříšným činem neoslabil ony získané pohotovosti (habity) k dobru. — Nevinný tedy má co děkovat Pánu Bohu za větší dar než člověk kající.

Ale můžeme se na tu věc dívat i z jiné stránky. Kající člověk tu milost opětného dobrého života dostal *vše zadarmo*. Byl hoděn za své viny trestu, a Boží dobrota mu místo toho dává

milost. Zasloužil Boží hněv, a dostává se mu Boží lásky a přiznání. Je on tedy subjektivně zahrnut větší Boží blahovůli než člověk nevinný. Jako malý dar, daný chudému, je pro něho větší a vzácnější, než velký dar, daný bohatému. A proto ovečky ztracené a zase nalezené mají být vděčnější a horlivější. V tomto smyslu je tedy možno rozumět větě Krista Pána, že v nebi je větší radost nad jedním hříšníkem pokáním učiněm než nad devětašedesáti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují. Čím více jim totiž Pán odpustil, tím větší má být jejich láska a vděčnost, protože komu se více odpouští, má i více milovat ...

omp

Edita Steinová o Praze

» Včera mě najednou před obrázkem Pražského Jezulátka napadla myšlenka, že přece nese císařské korunovační klenoty — a jistě se ne náhodou právě v Praze projevila jeho působnost. Vždyť Praha byla po staletí sídlem starých německých, příp. římských císařů, a vyvolává tak majestátní dojem, že se s tím žádně jiné město, jež znám, nemůže měřit, ani Paříž a Vídeň.

Jezulátko přišlo právě, když to v Praze šlo s politickým císařským panstvím ke konci. Není ono ten » skrytý císař«, který má jednou udelet konec vši nouzi? On má přece otež ve rukou, i když si lidé myslí, že oni vládnou. « (2.2.1942)

Pět měsíců potom umřela tato známá filosofka a karmelitka S. Maria Benedikta v Osvěčimí ...

Apoštolát modlitby

V *zářt* se modlíme za liturgickou výchovu věřících; úmysl *misijní*: Za misie v Kongu. — V *říjnu*: aby katolická církev zazářila před zraky dnešních lidí jako sloup a základ pravdy; *misijní*: za lásku k misím u mládeže.

Redakci došlo

Proměny, ročník 3, číslo 3, červenec 1966. Vydává SVU, Room 914, 381 Park Avenue South, New York, N. Y. 10016, USA. Redaktor: Ladislav Radimský. Roční předplatné 5 dol., pro členy SVU 4 dol.

Josef V. Tománek, Neplač. Píseň. Vydáno edicí » Voice-Hlas«, Book and Music Publisher, New York, N. Y. USA. Cena 5 Kčs nebo 0,50 dol. Rozašlá: J. Tománek, 87-11, 168 Str., Jamaica, N. Y., 11432, USA.

Karel Kulhánek, Věřit v základy? Vydala Křesťanská akademie, Roma, Via della Conciliazione 1, Italia.